

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Clarissimi Viri Henr. Zoesii Amersfortii, In Academia
Lovaniensi I. V. D. Et Antecessoris Commentarius In Jus
Canonicum Universum, Sive Ad Decretales Epistolas
Gregorii IX. P. M.**

Zoesius, Hendrik

Coloniae Agrippinae, 1691

Titulus XXXII. De Conversione conjugatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62329](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62329)

tionem petere, propter verba d. c. 19. simpliciter polica. Sanch. d. disp. 37. nu. 34.

47. Denique queritur, An susceptio Ordinis fieri oportet ratificationem professionis? R. Nequaquam illam obesse, quod minus professus inutiliter, ante quinquennium jure ordinario reclamans, audiatur, vel etiam post quinquennium per viam restitutionis: tum quia nullo jure id cautum reperitur, tum quia susceptio Ordinis sit separata à professione; à separatis autem non fiat illatio, Papinianus 20. in pr. D. de minorib. Nec rectè quis objiciet, quod suspiciones Ordines ad titulum Religionis peccare videatur, si non animo ratificandi professionem eos suscipiat, quia non magis peccat, quam alios actus professorum gerens, nec magis quam illos exercendo ratificare dici potest professionem nullam: Nav. de Regul. Comment. 4. n. 71. Rodet. Quaest. Regul. como 3. q. 16.

TITULUS XXXII.

De Conversione conjugatorum.

SUMMARIUM.

1. Ad Religionis ingressum requiritur consensus utriusque.
2. Conjugati post consummationem sine mutuo consensu statum vita non mutant.
3. Spoliatus ad versus ingredientem quatenus restituendus.
4. Copula praecedens an sit impedimento ingressui?
5. Professio altero invito aut inscio facta, an irrita vel irritanda?
6. Professus taliter non revocatus an propria auctoritate egredi & redire possit?
7. Altero conjugum mortuo an confirmetur professio?
8. Viroque ingrediente valida est professio.
9. Ignarus mortis alterius, & postea certior illius factus, an exire possit?
10. Conjugum quo invito alter professus est, an eo invito ingredi ac profiteri possit?
11. Professio sic nulliter facta obligat ad votum simplex castitatis.
12. Post professionem revocatus an possit petere, vel teneatur reddere debitum?
13. Sponsa vi cognita an possit ingredi & profiteri?

14. Consensu alterius facta professio an & alterum obliget ad ingrediendum?
15. An valida sit hujusmodi professio?
16. Consensus ille debet esse liber ab omni dolo & metu.
17. Sponsalia de praesenti, sive matrimonium ratum dissolvitur per professionem solemnem.
18. Itaque jure Ecclesiastico, non divino, aut naturali.
19. Etiam altera parte invisa.
20. Ingressi volenti tempus bimestre praescriptum.
21. Tempus hoc an detur ad deliberandum de ingressu, an verò ad profitemdum?
22. An circa hoc mutatio facta per Conc. Trid.
23. Sponsa duodenni ingredi volenti toto quadriennio expectare debet.
24. Ad Ordinem sacrum promovèri vir sine licentia uxoris nequit.
25. Taliter promotus uxori petenti tenetur reddere debitum.
26. Petere vero ipse non potest.
27. Consensus uxoris facit licitam promotionem.
28. Uxor eo casu an teneatur ingredi Religionem.
29. Viro mortuo an iterato valde nubat?
30. Ordinis sacri susceptione non dissolvitur matrimonium ratum non consummatum.
31. An eo casu maritus ordinatus teneatur ingredi Religionem?
32. Quid juris, si uxor dissimulando tacuerit?
33. Uxore non repente an maritus sua sponte ad eam redire possit?

AD ingressum requiritur & sufficit consensus hinc inde, nisi quis alteri sit obligatus. Quo modo servus non ingreditur sine consensu domini, qua de re actum supra sit. de servis non ordin. Episcopi sine consensu Pontificis se non abdicant munere suo, Religionis intrandae causa, ex ratione dicta sup. sit. de renuntiatis. * Conjugati post matrimonium consummatum sine mutuo consensu statum non mutant: quæsitum enim jus alteri invito non auferendum, cui fortè remanenti in saeculo minus commodum vitam cœlibem agere, cum iterato non liceat ei aliud matrimonium inire, vivo conjugè, vinculo prioris matrimonii non dissoluto, ean. quod Deus xxxiii. q. 2. Et ita habet communis sententia, probata per can. sunt qui & san. Agostosa xxvii. q. 2. & c. 7. h. t. Ut dō sit attendenda dispositio Justiniana, qua alteri etiam

etiam consummatio matrimonio, coacceditur ingressus, core soluto etiam quoad vinculum. *Novell. de sanctiss. Episc. 123. §. si vero constanti & l. fin. C. De Episc. & Cler.* cum matrimonium, ejusque causa, ad forum Canonicum spectans, terminandum sit secundum Canones, non etiam secundum leges, quarum dispositio ut potuerit aliquando obtinuisse, non respondet tamen legi Dei, quae sequenda, *d. can. sunt qui.*

3 Quo modo si contingat alterum conjugum post consummatum matrimonium ingredi, altero invito, ingressus ei tamquam spoliato restituendus, secundum dicta sup. de restitut. spoliat. Nisi ingresso sit causa, propter quam restitutio denegetur, veluti si eam petenti obstitit adulterium, quo se maculavit; per hoc eam perdidit jus suum, & alteri concessa libertas vitam mutandi, *d. can. Agathosa.* Cum enim ista de causa liceat vitio dimittere uxorem, cui quaesita libertas à praestando debito, quidni citra alterius injuriam Religioni se addicit? Nisi & ipsi adulterium obstitit, *c. pensul. inf. de adult.* cum mutua compensatione delicta censantur sublata.

Consummatum matrimonium hac in materia habetur per conjugalem copulam subsequenter, quod est extra dubium.

4 Dubitari posset, An & copula praecedens impediatur alterum conjugum ingredi? Resp. Esse omnino integrum alteri ingredi, cum per istam copulam non possit dici matrimonium consummatum, quia requiritur matrimonialis, quae sequatur ipsum matrimonium contractum; praecedens enim tantum est fornicaria. Nihil facit, quod matrimonium sequens retrahatur ad copulam praecedentem, per *c. 1. in 1. inf. Qui filii sunt legit.* nam hoc tantum in favorem prolis, qui non est extendendus in favorem eorum, qui deliquerunt. *Covarr. De sponsal. p. 1. c. 1. §. 1. numer. 23 & 24.*

Consequenter quaeritur, An matrimonio consummato facta professio, altero invito aut infesto, sit irrita aut irritanda? Resp. Videri potius irritam esse, per text. in *c. quidam 7. de. Placuit 12 h. 1. qui dicit, votum usquequaque non tenuisse, nec esse obligatorium tamquam emissum à non habili, & non habente sui potestatem. Neque enim vivo conjugate, cui corpus suum alter tradidit, habet ipsa sui corporis in alium trans-*

ferendi potestatem: quae translatio contingat per ingressum, utilis esse non potest, item quoad votum solemne, quo Monachus quæritur in corpus ingressus, quod votum, alteri sine effectu traditur, *Sancti, in trim. lib. 7. Disp. 34. n. 1. §. 10.*

Hinc venit decidenda & alia quaestio de ingressu, non revocatus ab altero, possit potestatem auctoritate egredi, & ad dimissum redire. Videri negativam probari per *d. c. 12. in 1. potestatem non erat*, quibus instanti videtur esse ingresso potestatem redeundi ad factum, sed relicto tantum esse jus revocandi, ut non revocante, videatur tenere professio, quae ingressum, contrariam tamen sententiam in noverem, cum, ut quaestione praecedenti dicitur, votum sit irritum, ut non sit ratio cogendi in Monasterio haerere. Facit eodem tenore *una sola XXXIII. qu. 5. qui dicit, non esse potestatem à conjugatis sine mutua voluntate, si factum fuerit, magis corrigenda, reo quam per solvenda promissio, cum Decretum aliter patet. Facit etiam, quod potestatem alterius alteri spoliatur, qui ante consummatum dicitur spoliatus in peccato haerere, se liberare tenetur quamprimum etiam auctoritate propria, & ante conventionem. Nihil in text. in *d. c. 12. nam quod dicitur ibi, non esse potestatem ad saeculum redire, accipendum juxta praecedentia, scilicet potestatem arbitrii ad saeculum redire, vel non redire, si potestatem marito: sed hoc esse in potestatem, qui poterat ingredi consentiente, expressam, & sionem permittente, *Gl. in d. non sua p. 1. noc. d. c. 3. n. 3. Abbas in c. Accedens 17. h. 1. Sancti. d. loco num. 14.* Hinc patet, quod sensum manentis in saeculo ratificati, si facta alterius professionem, invito aut altero emissam, cum actus ab initio in illo casu ex post facto vires non sumat, per *rid 29. D. de R. L.* sed oportet de novo potestatem.**

Q. IV. Quid si conjux alter mortuus confiteretur professio? Resp. Id non potest videri, quasi ablato jam obstante impedimento: & facit pro ista textus *c. conjux 1. qui videtur eo in casu denegare ingressum, si professionem habitus, & nuptiarum contractus. Navar. Conf. 5. num. 4. h. 1.* Quae opor-

aliis procedet, quam quatenus ab initio consensit expressè vel tacitè alter conjug; nam alias professio ab initio irrita non potest convalescere, non secuta ratificatione post mortem conjugis. Irrita accipit Gl. d. c. 10. Vid. Azor. *Instit. Moral. p. 1. lib. 12. c. 1. q. 6. Sanchez. d. disp. 34. n. 18. §. 1. q.*

8 Q. V. Quid si uterque ingrediatur sine mutua licentia? R. Validam videri utriusque professionem & neutri esse revocationem salvam, cum neuter possit conquiri se spoliatum; videtur enim data licentia mutua ipso facto, quod æquivalere verbis. Quod omnino procedit, quando uterque est conscius ingressus alterius, quia non potest videri non consentisse. Si inscius fuerit, non valebit professio, nec tenebitur professus manere in Monasterio. Videatur Bohic. in c. *Vxoratus 8. n. 13. h. t. §. Sanchez. d. 10. c. 24. n. 24.*

9 Q. VI. Quid si ignarus mortis alterius in Religione permanserit, & postea certior factus resiliit veluti R. Ignorantiam istam nihil facere ad ratificationem professionis nulliter antea factæ, quia requiritur ad eam consensus novus qui non potest poni in ignorante decessum conjugis. Innoc. in d. c. *consultat. 10. inf. inf. Quod si conscius mortis manserit in Religione, videtur ratificasse professionem, quia cum cessante obstaculo, irritante professione, scienter in Monasterio permanet, non potest videri approbare & ratificare professionem, si faciat propria professis, & sufficientia ad inducendam professionem tacitam post annum probationis, vero animo proficendi de novo, argumento eorum, quæ tradit Innoc. ad c. *quidam 3. n. 2. h. t. §. c. 1. inf. de eo qui duxit §. Sanchez. d. disp. 34. n. 19.**

10 Q. VII. An conjugè altero ingresso absque licentia alterius, possit & alter ingredi & profiteri valide, sine alterius licentia? Resp. Non videtur, imò posse posterioris ingressum revocari per priorem. Neque sicut delictum hoc, quod ponitur per ingressum sine alterius licentia, tale est, quod præsert relicto licentiâ diverterendi; nam, ut supra hoc t. n. 6. diximus, licet ingresso sua auctoritate ad relictum redire, quo jure nullibi privatur à Jure Sanchez. d. 10. c. 23.

11 Dicta de nullitate ingressus alterius conjugis citra licentiam relicti, vera sunt quoad votum

solemne, quod eatenus non habet effectum, Operabitur tamen ista professio obligationem quoad votum simplex castitatis: quod licet non obliget Regulis monasticis, facit tamen tenere votentem ad continentiam, & ponit impedimentum matrimonii ineundi post mortem alterius, c. 3. & c. *placet 12. h. t.* non tamen tam detrimens, quam impediens secundum ea, quæ dicuntur infra, *Ad 11. Qui Cler. vel votentes §. c. Quod ita statuit Ecclesia, præsumendo ingressum se saltem obligare velle ad id, quod potest, citra detrimentum alterius, scilicet ad castitatem, independentem à professione, nisi alia fuerit profuturis mens, scilicet in continendi nisi in statu Religioso, quæ faciet votum illud ad nihil utile esse.*

12 Q. An post professionem revocatus debitu petere possit? R. Id aliquos velle, quod d. c. 3. *§. d. c. 22. dicatur, exigere non posse, id est jure suo cogere ad debiti præstationem, quo se exiit profitendo modo jam dicto: ut videatur petere posse, cum peticio non tam ad coactionem quam ad voluntariam alterius præstationem tendat. Verius tamen ne quidem petere posse, cum castitatem votens omnia à se averteat, per quæ voluntarie per eum actui carnali occasio posset præberi. Secus est in casu, quo quis jus exigendi debitum perdidit per adulterium; tunc enim quia in favorem alterius perdidit, nullam facit injuriam petendo ab eo, qui annuendo juri suo, uti potest, renuntiat, Redderet tamen alteri petenti tenetur, quod suo voto non possit ei præjudicare, Covar. *De matrim. p. 2. c. 6. §. 3. n. 2. Navar. Summa c. 22. n. 52. Azor. p. 1. lib. 13. c. 14. qu. 1. Sanchez. d. lib. 7. disp. 38. n. 21. Hæc ita in casu consummati matrimonii.**

13 Quid si sponsa de præfenti per vim præcisam cognita fuerit à sponso? R. Certum esse, etiam per copulam vi extortam consummari matrimonium, & effici eos unam carnem; atque ita probabile esse, non licere sponsæ citra consensum alterius ingredi, secundum jura omnia, quæ non admittunt professionem alterius conjugum post consummationem, altero in vivo, propter incontinentiæ periculum in altero: ut procedat eo casu, *Quod Deus conjunxit, homo non separet. Barboza ad Rubr. D. Solutio matrim. p. 2. n. 106. Covar. *De matrim. p. 2. c. 7. §. 4. n. 15. Sanchi. *De matrim. lib. 2. disp. 22. q. 1. n. 2.***

Non est tamen improbabilis eorum opinio, qui volunt nihilominus eam ingredi posse, eo quod per violentiam alterius non debeat quis privari suo jure, & delinquens non debeat esse melioris conditionis, quam innocens, ne ex malitia sua quis reportet lucrum. Facit, quod non videatur corrupta, quæ in vita suum corpus communicavit, *can. 1. & 2. XXIII. q. 5. Abbas in c. 2. h. r. Et in can. SEU angelica V. in viris dist. 35.* Quo casu volunt & sponsum cogendum ingredi in compensationem injuriæ. Quæ posterior opinio facilius procedet in sponsa de futuro, non tantum secundum jus novissimum, verum & secundum antiquum, quo sponsalia de futuro per subsequenter copulam transibant in matrimonium, hoc enim tantum ex præsumpto consenti, uti inferius dicitur, quem cessare facit ipsa vis hic præsupposita. In sponsa de præsentibus potest videri magis dubium, tum propter consummationem, tum propter conceptam prolem. Sponsus, qui vi oppressit sponsam suam de præsentibus, non posse profiteri altero invito, certum est, cum ex parte sua spontaneè matrimonium consummavit. Consensu alterius quis professio tenetur extra dubium, cum cuiuslibet liceat juri suo renuntiare.

14 Ubi quaesitum, An eo casu & alter ingredi debeat? R. Omnino nisi sit positus extra suspensionem incontinentiæ, velut ex causa protractæ ætatis, secundum varios textus; tunc enim sufficit relicta vovere continentiam, & in seculo manere, *c. 4. 8. & c. Ad Apostolica 33. h. r.* Non posita extra suspensionem incontinentiæ si ingredi recuset Monasterium, ingressus ad eam redire cogitur ad evitandum periculum incontinentiæ, *c. 1. h. r.* Quod accipiunt de uxore, quæ nescia juris ignoravit sibi unâ intrandum esse, cum non videatur se obstringere voluisse voto castitatis. Si verò sciverit, volunt posse cogi intrare, cum sciens jus se ei conformare videatur; & licentiam profitendi concedens suo conjugii, tacitè vovere, vel ad id se adstringere, quod ad illius ingressus valorem desiderari notat, cum aliquid volens videatur etiam velle, sine quo id ipsum obtineri nequit, *arg. c. Prudentiam 20. sup. de off. deleg. Abbas in d. c. 1. nu. 4. & 8. Sanchez d. lib. 7. disp. 33. num. 14.* Loquitur tamen *d. c. 1. in d. tit. q. 2. si uxor, quæ consensu ingre-*

diendi viro; nolit ingredi, non esse cogenda, sed virum ad eam reverti debere. Et factum *Agathosa xxvii. q. 2.* qui non alias videtur uxorem intrare, quam si promiserit voveri. Facit eodem textus in *c. ex parte 9. h. r.* in casu, quo uxor consensit viro profiteri, dicit illam cogendam, sed virum, ea manente in seculo, non posse profiteri ad Religionem, quod non diceretur, si ex solo permisso tenebatur intrare. Facit & conditio profectus, sequentis omnimodam libertatem, quæ hic desisset, & Religionis tranquillitas, quæ contingeret turbata per coactè ingressum, perior tamen distinctio communiter tenetur. Vid. *Rebell de Inst. p. 2. de oblig. lib. 1. c. 1. n. 20.*

Quaestio autem est, An consensus alterius cogat tenere professionem ingressi in seculo. Etiam in casu, quo alter nullum votum nec emittere velit, si tamen consentit esse professionem irritam, uti patet, ubi qui consentiente uxore professus est, ea remanente in seculo, nequirit in Monasterio remanere, tam ex uxore mortua cogitur Monasterium redire, & matrimonium postea contractum nullum declaratur, nulla de causa, quam quod professio contracta non sit, non ut simplex, & ut sole mensis, tantum dissimulatum subsecutus, etiam illa, ut dicitur *infra tit. qui Cler. non vult esse.* Nec facit, quod jus non potest proficisci ad Religionem illam in seculo manente; nam hoc non, quia professio facta non est, sed ut consuleretur, si incontinentiæ sublato per mortem alterius, nihil sit, cogitur moretur professum, quod minus profectus faciat. Facit eod. *can. Agathosa*, in quo professus, uxore consentiente, remanere in seculo cogitur, nisi uxori relicta in seculo incontinentiæ periculum, juxta *d. c. 8. aut ubi ipsa promiserit mutare vitam*, quæ cogitur netur promissum adimplere. Unde potest ideo cogi ingredi ingressum, quia professio nullam habeat requisitum per Canones ad contractum, sed ad periculum incontinentiæ vitandum, ut secundum regulam, tamen certum finem ultra eum non operetur. *Abbas in d. c. ex parte 9. n. 2. 3. & Sanchez d. lib. 7. num. 4.*

16 Ceterum oportet consensus sit liber ab omni dolo & metu, non extortus, quia alias ingressus revocari potest. *accidens 17. h. 1.* Imo recte dicitur professio irrita, secundum dicta supra de eo, qui sine consensu alterius intravit, cum consensus talis sit nullus, nisi alterius incontinentia postea demissa salvet ingressum, eumque ibi permanere faciat. *veniens 16. h. 1.* Nā sicut adulterium ante ingressum commissum ab altero, innocenter liberat à jure, quo tenetur conjugii, ut liberè intret Religionem, citra ejus consensum, & repeti ab eo nequeat, *c. Constitutus 15. h. 1.* quod nihil juris habeat, ita & subsequens adulterium, non tantum si ex consensu ejus ingressus est, *d. c. 16.* verum & si eo invito. Neque enim dimissio ista excusat adulterium postea commissum: ut nec excusatur à commissione dotis, quod expulsa peccaverit in corpus suum, ut dicitur *inf. ad 1. de adult.* Hæc ita procedunt in matrimonio consummato.

17 Quantum ad sponsalia de presenti ante consummationem, ea etiam parte in vita per ingressum alterius dissolvuntur. *c. verum 2. c. 7. h. 1.* Tūc *sess. 24. can. 6. Sanch. lib. 2. disp. 18.* Cujus ratio non est, quod copula sit de substantia, atque ipsa ejus defectus causet imperfectum matrimonium, cum & sine copula sit verè matrimonium de presenti ex solo consensu, dicitur *infra lib. 4.* sed quod per matrimonium de presenti tantum ponatur quædam conjunctio sive vinculum spirituale, cui subest tacita conditio resolutive, nisi sequatur mors spiritus, *arg. l. nihil tam naturalis D. de R. l. c. can. Omnes res XXVII. q. 2.* quæ contingit per ingressum approbatæ Religionis.

18 Ubi quaeritur, quo jure fiat ista dissolutio matrimonii? Id aliquos attribuire juri divino, alios jure naturali: verius esse, uti ex solo jure Ecclesiastico post votum solemne initum matrimonium est irritum, ut dicemus *inf. qui Clerici vel vovet.* ita & eodem jure contractum ante dirimi per subsequens professionem solemnem; eum ejus solemnitas tantum procedat ex constitutione Ecclesiastica, secundum expressum textum in *c. unico de voto in 6.* per quem est iudicata & attributa vis specialis isti solemnī professioni, quæ non eadem attributa voto simplicis, ut dicitur *infra, ad tit. de voto.* Vid. Sanchez. *d. lib. 7. disp. 19.*

Solvuntur itaque sponsalia de presenti per

professionem alicujus approbatæ Religionis, quia non approbata non ponit votum solemne, sed simplex tantum, cui non est eadem vis. Dico, de presenti, ante consummationem; nam ea poneret vinculum corporale indissolubile, nisi per corporis dissolutionem, *d. l. nihil* quæ non contingit nisi per mortem naturalem, de qua accipiendus *can. quod Deus XXXIII. q. 2.* & expressè loquitur *s. ex publico 7. h. 1.* * Nihil facit, quod altera pars sit invita, quia ejus contradictio non attenditur; cum non sit dissonum rationi, aspirare ad vitam perfectiorem, quando non subest alterius injuria: ut in casu non consummati matrimonii, cum relicto licet inire novas nuptias, quippe jam dissoluto matrimonio quoad vinculum per ipsam professionem, uti jam dictum, ante quam non sit hæc dissolutio, quia per eam derivat inducitur mors civilis, causa hujus dissolutionis, *c. 2. h. 1.*

Unde ne per moram alterius contingat relictum in corpus suum peccare, ad ejus instantiam certum tempus est assignandum volenti ingredi: quo lapsio nisi profiteatur, ad alterum redire cogitur, conjugali adfectu eum tractaturus, *d. c. 7.* ubi tempus hoc bimestre videtur restringi. Quamvis verius dicendum sit, arbitrium esse, & posse arbitrio judicis restringi, aut prorogari. Nam licet terminus à lege datus nequeat per judicem mutari, secus tamen est, quando datur à lege, ministerio judicis, ut *in d. c. 7.* ubi *Gl. V. infra duorum.* Est autem hoc tempus computandum à momento contracti matrimonii in momentum ultimum assignati temporis.

Quæsitum hic, An detur hoc tempus ad deliberandum de ingressu, an verò ad probandum & profitendum? Esse, qui velint hoc tempus ad deliberandum de ingressu dari, & ante annum probationis, qui jure communi competit ingredi volentibus, uti dictum Tit. Superiori. Non deest etiam, qui velint, conjugem, licet non cogitantem ingredi, posse denegare debitum alteri isera illud bimestre. Quorum dictum est improbabile, cum continuo quaeratur utrique jus ad mutuum usum corporis: qui non rectè petenti negatur, nisi ex causa religionis, excepti per *d. c. 7.* cujus verbis magis convenit, tempus illud datum esse ad probandum, profitendum illi, qui ingredi cogitur: habet enim textus,

pp 2 quod

quod vel ad religionem transire, vel ad virum
 juum redire intra duorum mensium spatium de-
 bet. Ad Religionem autem nemo transire dicitur,
 nisi qui proficitur, cum verba sine accipienda
 eum effectum. Quod etiam faciunt verba, *user-
 que restituit alteri, quod ab eo noscitur recepisse:*
 quod non obtinet nisi in casu soluti matrimo-
 nium quoad spes est ejus consummandi, ac-
 cepta minime sunt restituenda. Innoc. ad d. c.
 7. Sanchez lib. 2. disp. 24. n. 3.

22 Hinc alia oritur questio, An & hodie intra
 bimestre aut aliud tempus adsignandum teneatur
 ingredi volens profiteri? R. Dubitandi cau-
 sam sumi ex Trid. Sess. 25. c. 15. de Regul. quod pro-
 fessione vult præmitti annum probationis, alias
 irritam habet professionem. Probabile tamen
 esse, quantum ad hanc rem, nihil esse immuta-
 tum per Trid. cum decretum Concilii sit gene-
 rale, & posterius, quod solet per priora spe-
 cialia restringi & explicari, *l. sed & posteriores.*
l. non est novum D. de LL. Facit ratio juris anti-
 qui, ne scilicet per moram ingressi detur ma-
 nenti in saculo ansa peccandi; quæ ratio etiam
 obtinet jure novo. Nec videtur quidquam fa-
 cere negatio universalis posita in d. c. 15. cum
 respondeat generali prohibitioni juris antiqui:
 ut non improbabiler jus novum ejus disti-
 ctioni adaptandum veniat, ut tradit Jason in l.
sciendum n. 4. D. qui satisd. cog. Facit, quod prio-
 ra jura non censentur abrogari per posteriora,
 nisi sit in iis expressum, *l. precipimus 32. in fine*
C. de appellat. Videtur hanc opinionem tenere
 Navar. in Summa c. 16. num. 27. & dubius dis-
 putat in utramque partem *Conf. 1. h. 2.* Quæ opi-
 nio procedit secundum eos, qui d. c. 7. h. 1. volunt
 adsignatum esse tempus istud bimestre ad pro-
 fitendum, non etiam ad deliberandum de in-
 gressu: nam qui volunt datum esse ad deli-
 berandum, debent addere post deliberationem
 & electionem integrum annum probationis,
 quem jura & antiqua, & præcipue nova requi-
 rant. Adde Sanchez d. disp. 24. num. 6 &
 seqq.

23 Quid si sponsa duodennis velit ingredi, an
 cogatur sponsus toto quadriennio expectare?
 R. Hoc videtur, propterea quod jura permittant
 alteri resiliere ante copulam, & ingredi, ex ratio-
 ne ante tacta; ingredi autem non permittant nisi
 anno decimo sexto completo, de quo Tit.

superiori, ubi diximus hoc requiri generali-
 ter, citra exceptionem. Jure etiam antiquo
 tum indistinctè erat, ante certam tempus
 admittere ullum ad professionem. Ut nota-
 tradantur superius dicta, siquidem in casu
 jus antiquum dictam exceptionem ponere,
 eundem quam jus novum rectè limitatur
 rem in casu nulla posita exceptio, licet de
 fitas in ætate, quæ major novo jure, quam
 quo requisita, quæ nihil facit ad propo-
 hil obstat, quod sit grave sponso tanto
 continere, quia non potest illi dici fieri
 ab altera, quæ jure sibi concessio utitur:
 cum non fuerit ignarus, debet patienter
 re istam necessitatem, cui se supponit.
 juris in sponso, si decimo quarto anno
 matrimonium, & ingredi velit; nam
 expectare cogitur toto biennio, ex cau-
 satione.

Dicta de ingressu in Religionem etiam
 tinent in susceptione sacri Ordinis, quod
 licet nec hæc ritè procedat, nisi ex co-
 conjugis alterius, cui invito non magis
 test jus auferri per susceptionem Ordinis
 quam per ingressum, c. conjugatus 1. h. 1. p.
 tra vag. Antiqua Ioan. XXII. de voto, Sacerd.
 7. disp. 38. num. 2. Est autem in hoc aliquid
 veritas, quod ingressus unius, altero invito
 invito, sit omnino irritus, ut dictum sup.
 num. 1. Ordo autem collatus teneat, præ-
 characterem indelibilem, qui hoc ipso
 ordinatur, imprimitur, nihil faciente
 rantia aut contradictione alterius. Est
 in eo diversitas, quod ingressus sine consensu
 alterius non teneatur post mortem ejus
 ad Monasterium, sed possit in saculo per-
 nere, non tamen inire novas nuptias, pro-
 pter votum castitatis, saltem simplex, quod
 dixi supra procedere ex irrito isto solemniter
 to, quæ tamen inire ab eo validæ sunt, ut
 cetur libro seq. tit. 6. Promotus vero ad Or-
 dines, invita aut inscia conjugis, sive ab eo
 vocatus sit, sive non, tenetur ad omnia
 castitatem, ex voto solemniter per Ecclesiam
 stitutionem adjuncto Ordini sacro, ut postea
 de novo non tantum contrahere prohibetur
 nuptias, sed & contractæ non teneant, quod
 Ordo facit impressus teneat. Sanchez d. l.
 no n. 23. & 24. Inque tales promissæ
 ad con-

ad conjugem redire est cogendus, eique petenti debitum reddere. Est enim alteri conjugis integritas, quod per mariti factum ei eripi non potuit: ut ordinatus non alias ratione Ordinis sacri obligetur ad abstinendum, quam prior matrimonii obligatio permittit.

27 Q. An & petere possit? R. Non posse, quia susceptione sacri Ordinis spontanea obligavit se ad continentiam, & cessit jure suo exigendi debiti, arg. c. 3. c. Placet 12. h. tit. quibus locis dicitur propter votum vovens non posse exigere debitum. Vid. Azor Instit. Moral. p. 1. lib. 13. c. 34. qu. 2. Sanchez loco cit. nn. 21. c. seqq.

Consensus uxoris facit licitam Ordinis susceptionem, quia volenti nulla fit injuria, quæ proinde sibi præjudicavit, ut virum repetere nequeat, secundum dicta sup. eod. nu. 14.

28 Ubi quaeritur. An uxor eo casu debeat ingredi? R. Secundum probabiliorum opinionem distinguendum esse: ut si sit senex, non suspecta de incontinentia, sufficiat emittere votum, & in saeculo permanere; si vero juvenis, desideret ingressus in Religionem, secundum varios textus, c. Vxoratus 8. c. Ad Apostolica 13. h. t. Facit argum. ab ingrediente sumptum qui non admittitur ingredi, nisi ut uxor sub ista distinctione ingrediatur. Et hoc ad evitandum periculum, quod hic non tantum est in conjugate relicto, verum etiam in eo, & majus, qui ordinatus est, cui esset facilis occasio lapsus conversatio conjugis in saeculo: In casu autem, quo non suspecti conjuges, non tantum altera non est cogenda intrare Religionem, sed & ordinato cohabitare permitti potest, separata tamen cubiculo. can. Volumus Dist. 19, quamvis tutus sit, alia eam in domo habitare Sanchez lib. 7. Disp. 39. num. 6. c. 8.

29 Q. II An viro mortuo talis mulier iterato valide nubat? R. Id quidem videri, ex eo, quod tantum obligetur simplici castitatis voto, quod licet nubere impediat, non tamen nuptias contractas dissolvit, ut dicitur lib. seq. tit. 6. Videtur tamen textus incan. Quia sunt c. can. Si se Dist. 28 mulierem quæ Diacono nupta fuerit, si alteri postea nubat, velle disjungi: & facere eodem can. Seriatim Dist. 32. qui non permittit uxorem, de cujus consensu maritus ad subdia-

conatum ascendit, nec vivo eo, nec mortuo, alteri nubere: item can. Si qua vidua Dist. 28. qui cum vidua Presbyteri aut Diaconi iterato nubente Clericum aut religiosam personam communicare vetat. Ita Abbas in c. Constitutus 15. num. 6. h. t. Ut videatur votum mulieris consentientis in susceptionem Ordinis per eam solemnizari, ex eo, quod sit una caro. Quæ ratio non videtur sufficiens. Alii ponunt rationem in Ecclesiastica constitutione, ob reverentiam ordinis suscepti: quæ licet videatur magis legitima, non tamen tollit dubium, cum idem dicendum foret in muliere consentiente marito profiteri, & simul emitente votum simplex, quod per professionem mariti non mutatur in solemne, quia voti mariti solemnitas nequit in votum reducere uxoris, aut quidquam operari, cum exigatur vovens intentio, quæ hic tantum fertur ad votum simplex, uti & in casu, quo consentit in ordinationem sui mariti: ut, stante eadem ratione, idem utrobique jus sit ponendum, Sanchez d. lib. 7. Disp. 32. nu. 8. c. Disp. 40. Ad textum in can. Quia sunt c. can. Si se dici potest, illis agi de relicta; qualis etiam dicitur in saeculo manens post viri adhuc viventis ordinationem, aut professionem, uti passim ab auctoribus usurpatur, c. Quanto inf. De divort. & inc. Ad Apostolicam 13. h. t. in saeculo remanens vocatur reliquus. Quod facit, quod in d. can. Si se dicatur duplici conjugio mulier conjuncta; quod non recte dicitur, si maritus prior fuerit defunctus. Non obstat d. can. Si qua vidua: nam licet ibi agatur de pœna evitandi talem viduam, non tamen proponitur irritum matrimonium. Ad d. can. Seriatim dicendum, sibi prohiberi nuptias secundas, non tamen & irritari ratione voti simplicis, cum multa prohibeantur fieri, quæ tamen facta tenent.

30 Q. III. An & per Ordinis sacri susceptionem dissolvatur matrimonium non consummatum? R. Negandum esse, ex eo, quod ista dissolutio causetur per mortem civilem, quam inducit professio, non etiam susceptio Ordinis, cum maneat promotor sui juris, non resignata voluntate sua in arbitrium alterius. Nec facit, quod Ordini sit adjunctum votum solemne castitatis, cum hoc non tam sit profectum ex natura Ordinis, quam ex Ecclesiæ

St. ruto, *Extravag. Antiqua De voto*, Cov. 11. De matrim. p. 2. c. 7. §. 4. nu. 14. Nec faciet quidquam mutus consensus, quia cum matrimonio sit ratum propter Sacramentum, nihil potest mutus consensus.

31 Q. IV. An eo casu maritus debeat ingredi Religionem? R. Peccare matitum contra *d. Extravag. loam. xxii. Antiqua*, quia hoc prohibitum; & videri probabile ingredi debere, quia alias se exponet periculo non servandi vorum, quod ad eorum Ordini sacro; cogetur enim, uxore urgente, a¹ eam redire, & maritali affectu tractare: quod ipsi imputandum, qui per ingressum in Religionem id potuit evitare, cum uxore invitata ingredi possit. Verum in *d. Extravag.* dicitur talis monendus ab Episcopo, & quidem instanter; qui si induci nequeat, cogendus, in stante conjuge, matrimonium consummare. Unde patet, non teneri ingredi, cum ista monitio ad consilium potius pertineat, quam ad præceptum. Hoc etiam in casu quo uxoris consensus faciat matitum licitè promotum, ipsumque ad continentiam teneri, non est dubium; si tamen liber fuerit à metu & dolo, secundum dicta sup. eod. hoc sit. Vid. Azor. p. 1. lib. 13. c. 14. qu. 2. Sanchez. d. lib. 7. Disp. 38. nu. 18. & seq. & lib. 9. Disp. 14. nu. 2. 3. 4. Barbosa ad Rubr. D. Solutio matrim. p. 2. nu. 82.

32 Q. V. Quid si uxor conscia promotionis viri ad Ordinis dissimulando tacuerit? R. Aliquorum esse opinionem, censi consensisse, atque ita ad continentiam teneri; propterea quod cum commodè reclamare potuerit, tacendo videatur consensum præbuisse, *Gl. fin. can. Quia sunt Disp. 28.* Esse tamen probabilis, si non præjudicatum silentium, quia res nimis est ardua, quam ut consensus colligatur ex dissimulatione. Et facit eorum, in *c. Confuluit. 10. h. 2.* qui non ponit vim in uxoris dissimulatione vel silentio, sed in eo, quod illa non revocante maritum sit mortua. Quamvis dici possit *d. c. 10.* præsumi consensum uxoris tacitum, non ex dissimulatione, sed quod tota vita sua non revocaverit, secundum dicta supra eod. nu. 7. Vid. Sanchez. d. Disp. 38. n. 14. & 15. & Disp. 35. nu. 13.

33 Q. VI. An uxore non repente maritum, ipse sua sponte ad eam possit reverti? R. Id posse videri, argumento eorum, quæ dicta simili in

casu sup. eod. nu. 6. Contra tamen hinc videtur, ex eo, quod ibi sit actum in quo professio erat nulla; hic autem in casu, quo tenet promotio ad Ordinem, quibus adnexum est votum solenne, et ecclesie constitutione: ut non reperitur abire obligetur ad castitatem, cui non potest suo contravenire. Revocatus tamen reddit debitum, quia scilicet non potest uxorem privare. Sunt & alii casus, quibus consummatum matrimonium, altera post vita, Religionem intrare licet, de quibus *De divorti.*

TITULUS XXXIII.

De Conversione Infidelium.

SUMMARIUM.

1. Inter infideles est ratum matrimonium.
2. Conversio ad fidem in divitiis non revocatur.
3. Proles communis sequitur conversionem.

Occasione conversionis conjugum infidelium ad Religionem, de conversione conjugum infidelium, vel alterius infidelium hic subjungitur. Inter quos quidem matrimonium est ratum, si aliud non intercedit impedimentum, ut patet *1. ad Corint. 7.* ubi Paulus hortatur conjugem ad fidem convertere, manere cum conjuge; quod non faceret, si non ter eos esset ratum matrimonium, ut patet *c. Gaudemus 8. inf. De divortis* Datur tamen conscientia discedendi ab eo, qui manet infidelitate ut dicitur *infra tit. De divorti.*

Traduntur autem hoc Tit. d. de conversione ad fidem. I. Quod conversio ad fidem patrocinetur in delictis gravioribus; quando qui interfecit virum alicujus Christiani conversus ad fidem illam ducere non potest, si modo & mulieris dolo interveniat. *2. Rati habitio idem non operabitur, nisi sit causa actus.* Hac de re latius inf. *D. d. duxit quam pol. 2.* II. Quod, licet actus filius minor triennio apud matrem retentus sit, major autem apud patrem, illa